

23. september 2010

Sagsnr.
2010-126958

Grøndalsparken

Dokumentnr.
2010-580333

Lokalisering af park/naturområde:

Grøndalsparken er beliggende i kommunens nordlige distrikt. Parken løber som et langt bånd mellem jernbanestrækninger og veje fra Damhussøen til Borups Allé. Parken er ca. 3 km. lang, og løber øst vest. Parken gennemskæres af flere større veje, og med anlæggelsen af metrolinjen findes Flintholm station som et større byggeri i parken. I alt er parkarealet på 19 ha.

Områdets historie:

Oprindelig løb Grøndalsåen ud i de våde områder, der senere blev til Damhussøen, men i perioden 1810 – 1894 blev den nuværende udstrækning af Damhussøen skabt og løbet vendt, så Damhussøen afvander til Grøndalsåen. Grøndalsåen blev rørlagt, og ad denne vej ledes stadig vand fra Damhussøen til Peblingesøen.

Parken er tegnet af daværende stadsgartner Fabricius-Hansen og anlagt i perioden 1930 – 1939. Stykket fra Borups Allé er anlagt i 1930, fra Godthåbsvej til Jernbane Allé er udført i 1933 og det sidste stykke til Ålekistevej blev anlagt i 1939. Fabricius-Hansen var byens første stadsgartner, og han har tegnet en del af byens parker og anlæg (Classens Have, Glyptotekshaven mv.) . I samme periode som Grøndalsparken tegnede han Enghaveparken og Nørrebroparken. Begge anlæg med en stram symmetrisk udformning, og fine eksempler på den nyklassicistiske havestil.

Grøndalsåen er rørlagt i hele parkens forløb, og rørlægningen har tegnet den kendte profil i parken: Åen findes rørlagt under den forhøjning, der løber gennem parken, og tilsvarende er dalsænkningen området, hvorfra der er taget jord til at lægge på røret. Denne forhøjning og tilhørende dalsænkning er et af parkens særlige kendetegn, særligt når græsset er nyklippet og profilen står skarp. Der løber sjældent vand i grøndalsåen, da det kræver pumpning fra Harrestrup Å for at holde vandstanden i Damhussøen.

Planmæssige bindinger:

Parken er fredet af fredningsdeklaration af 31. juli 2010. Ifølge deklARATIONEN er området fredet som parkområde med hovedformål som rekreativt område. Desuden ønskes områdets biologiske, landskabelige og rekreative værdier opretholdt og forbedret. Der er ikke §3-områder eller andre beskyttelsesområder i parken.

Planer for området:

Eftersom fredningen har været undervejs en årrække, har Københavns kommune taget initiativ til en udviklingsplan for Grøndalsparken. Ifølge denne plan stilles forslag til nyplantninger, særligt i parkens rand mod vejene, og det foreslås, at parkens markante hæk udskiftes med et krat.

Drift:

Området drives af kommunens eget mandskab. Driften er fokuseret på græsarealerne, mens træbestanden ikke er genstand for kontinuerlig drift. Der er således ikke indplantet generelt i parken, men der er indplantet i delområder, f.eks. efter etablering af Flintholm Station.

Brug:

Parken fungerer som nærrekreativt areal. Her findes mange hundeluffere, der flittigt benytter fritløbsområdet. Der er placeret bænke i hele parkens udstrækning, og disse bænke anvendes af alle typer mennesker, der sidder og nyder parken.

Udformning:

Parken er anlagt som en lang, smal stribe af grønt, hvor den østlige ende af parken opleves ganske anderledes – og har et andet klientel, end resten af parken. På det bredeste sted er parken omkring 100 m. bred, men flere steder er den ikke over 50 m.

Selve parken er indrettet med grupper af træer i klippet græs, markant terræn mod dels vejen, der løber i parkens nordlige kant, og den fine grøft omkring det rørslagte vandløb. Grupper af træer afløses af solitære individer, og hvor der i Damhussøen, -engen og Krogebjergparken er plantet en del hjemmehørende arter, findes væsentligt flere eksoter i Grøndalsparken.

Hele parken er kantet af en markant hæk mod vejbanen. Hækken tillader indsyn fra vejarealet, hvor man oplever det grønne rum, men skærmer for udsyn fra parkens græsflader, hvor man opholder sig lavt i terrænet. Dette er en kvalitet, der kendetegner Grøndalsparken og er klart definerende i forhold til, at parken opleves som et haverum.

Oprindeligt er parken udformet som en spadsere-park med mange siddepladser og små legepladser. I Grøndalsparken findes alene gangstier, hvor der i de øvrige parker i området findes et separeret net af cykel- og gangstier. Imidlertid cykles på stierne i parken, hvilket kan opleves som ubehageligt for de besøgende.

Beplantning:

Parkens beplantning udgøres skiftevis af rækker og grupper af træer. I flere områder står træer solitært i græs, men lige så ofte står en gruppe af træer i samme art og alder, og danner karakteristiske og rumskabende plantninger. Langs banen findes busket, ligesom dele af plantningerne står i busket.

I 2009 er gennemført 19 fældninger og 20 styninger. Fældningerne opleves stort set ikke, mens særligt de stynede popler opleves markante. Flere steder er kommet voldsomt mange rodskud fra poplerne, der skyder mere fra grunden end fra toppen.

Udviklingsmuligheder for beplantningen og artsvalg:

Med denne plan sker ikke en realisering af de ønsker, der er udtrykt i udviklingsplanen. Eksempelvis tages der i denne plan ikke stilling til fjernelse af hækken i parkens nordlige kant, ligesom der ikke plantes krat på skråningerne. Fokus har været på at plante nye træer efter sikkerhedsfældninger og beskæringer.

Eftersom flere af de træer, der er beskåret, stadig står i parken, findes ikke mulighed for en direkte genplantning på samme plet, som det tidligere træ har stået. Samtidig er parkens udformning styret, og der er ikke mange områder, hvor træerne står i busket. Derfor findes ikke ret meget selvforynget materiale, der kan udgøre de kommende plantninger i parken.

Fabricius-Hansens oprindelige plan for parken har givet formen med kantplantninger, grupper af træer og fritstående træer i græs. Dette parkbillede er typisk fra tiden, og de nye plantninger harmonerer med tankerne bag den oprindelige plan.

Nyplantningerne er fokuseret på at skabe en ny generation af træer, der kan stå, når de stynede træer er udlevet, og som supplerer de plantninger i parken, der allerede findes. De stynede træer bliver i parken en tid, eftersom deres kvalitet for insekter – og dermed fødegrundlag for fugle og flagermus, ikke skal underkendes. De stynede træer har ændret oplevelsen af Grøndalsparken, og i de områder, hvor de laver rodskud i befæstede arealer, bør det overvejes, at de fjernes.

På lange strækninger findes ikke behov for nyplantning, eftersom beplantningen i parken opleves komplet, mens der er tydelige huller andre steder, hvilket ikke har været intentionen med parken, da den blev anlagt. Således plantes grupper af træer langs Grøndals Parkvej, ligesom der suppleres med enkelte individer i græsfelterne, hvor træerne står solitært.

Omkring Flintholm Station er allerede indplantet en del træer, så dette felt må anses at være realiseret efter udviklingsplanen, og der indplantes ikke yderligere her. Ligeledes er nyplantet nær krydset ved Jernbane Allé, hvorfor der ikke plantes yderligere ind.

I alt er fældet 19 træer og stynet 20. Der foreslås genplantning med 36 træer, hvoraf de 10 er store træer, der skal stå solitært i græs, mens de 26 er heistere, der plantes i grupper på eksempelvis skråninger. Heistere er valgt ud fra artssammensætningen, hvor eksempelvis bøg ikke trives, når vi planter større størrelser.

Det foreslås, at de arter, der anvendes, er arter, der allerede findes i parken. Der er således planlagt indplantning af avnbøg, navr, bøg, ægte kastanje og vingevalnød, der alle skal erstatte popler, der ikke genplantes. Ligeledes foreslås indplantningen af en Bregnebøg, *Fagus sylvatica asplenifolia*, der ville supplere udtrykket i beplantningen fantastisk.

I den østligste del af parken, nær Fuglebakken station, opleves parken som meget lukket og mindre rar at færdes i. Oprindeligt var det Fabricius-Hansens idé, at haverne og Grøndals vænge skulle bidrage med oplevelser i parken. Denne tanke kunne man arbejde videre på og åbne krattet mod skolehaverne, så man får udsyn her. Dermed ville oplevelsen blive mere tryk.

Sammenfatning:

I Grøndalsparken er i vinteren 2009/2010 fældet 19 træer og stynet 20 træer. I efteråret 2010 plantes 36 træer fordelt på 10 større træer og 26 mindre træer.

Med denne plan sker ikke en realisering af de ønsker, der er udtrykt i udviklingsplanen. Eksempelvis tages der i denne plan ikke stilling til etablering af skov i parken, eller fjernelse af den markante hæk, uanset det er nævnt i udviklingsplanen. Fokus har været på af træer efter sikkerhedsfældninger og beskæringer. Naturligvis holder forslagene til nyplantning sig indenfor rammerne af den endnu ikke vedtagne udviklingsplan.

Træplantningerne er desuden en del af et større projekt, som udføres for hele område Nord, der ud over Grøndalsparken også indeholder Utterslev Mose og Søborghusrenden, Kagsmosen, Bellahøjmarken, Krogebjergparken og Bellahøjparken, Degnemosen, Damhussøen og Damhusengen.

